

СТАНОВИЩЕ

от проф. дфн Иванка Янкова – УниБИТ, София,
за дисертационния труд на Надя Димитрова Карачоджукова
на тема „Нормативен контрол на имената в електронна среда“,
представен за придобиване на образователната и научна степен
„Доктор“
по професионално направление: 3.5 Обществени комуникации и
информационни науки
Докторска програма „Книгознание, библиотекознание,
библиография“ - Обработка на информационните ресурси

Темата на дисертационния труд, представена от докторант Карачоджукова, включва значими изследователски проучвания, свързани с нормативния контрол на имената в електронна среда, което гарантира актуалността ѝ. Значимостта ѝ идва от това, че изследваният обект създава условия и развива съвременен инструментариум за ефективно търсене и достъп до библиотечните и библиографски информационни ресурси. Изискванията на потребителите към предлаганата от библиотеките информация растат непрекъснато и точно тук е мястото на научното изследване, за да помогне за постигане на универсалност на достъпа до информация.

Трудът е структуриран съобразно научния стандарт, в правилно обемно разпределение на основните части в него. Дисертацията е с общ обем 215 с., от които 171 с. научен текст и включва увод, три глави и приложения. Основният текст съдържа 8 таблици и 33 фигури и е придружен от 6 приложения. За съставянето на дисертацията са използвани 230 литературни източници, от които 59 на кирилица и 171 на латиница. В *Увода* са представени и обосновани изборът на темата; формулировката на

заглавието; актуалността на темата; нейната значимост; подбудите и мотивация за избора на темата; нормативни основания на разработката. Формулирани са обектът, предметът; целта и задачите на научната разработка; основните подходи и методи, прилагани в хода на изследването; работната хипотеза, информационната база на изследването и функциите на дисертационния труд. В *Първа глава* Карачоджукова проследява развитието на идеята за нормативен контрол. Обяснена е терминологията, използвана в текста. Дадени са определения на елементите на инструментариума на нормативния контрол – контролен запис, контролни данни, контролен файл. Разгледани са характеристиките и етапите на нормативната дейност - практическата дейност, която се извършва, за да стане възможен нормативния контрол. Открити са етапите на работа с контролните записи и идентифицирането на точките за достъп. Във *Втора глава* са представени и анализирани различни национални и международни практики, които илюстрират теоретичните постановки в първата глава. Описани са 5 модела за споделено обработване на ресурсите. В *Трета глава* на дисертационния труд е направен анализ на нормативния контрол в българските библиотеки, очертани са проблемите му и са дадени препоръки за решаването им. Представени се резултатите от проведени анкета и наблюдение на електронните каталози на библиотеки, които прилагат нормативен контрол. Проследена е историята на правилата за библиографско описание, тъй като данните, които се съдържат в библиографските и контролните записи, зависят от правилата за описание и националната каталожна практика на библиографската агенция, която създава записа. Чрез тях се обясняват различните решения за начините на представяне на установените точки за достъп при имената на лица и наименованията на колективните органи.

В *Заключението* се обобщават направените изводи в предходните глави, вижданията на автора за подобряване на нормативния контрол и посоката му на развитие на международно и национално ниво.

Основни научни и приложни приноси в дисертационния труд

Научното изследване, което докторант Карачоджукова представя, показва изключителна задълбоченост на проучените от нея различни аспекти на изследователските задачи, заложи още в увода на дисертацията.

Направен е критичен обзор на съществуващите проучвания, изследвания и действащата нормативна уредба. Извършеното проучване и анализ на съвременните практики за проследяване на процесите по създаване на контролни файлове като ефективен инструмент за нормативен контрол е особено ценно за практиката в българските библиотеки. Докторантката извежда съвременните проблеми и предизвикателства при изграждане на контролни файлове. Проведената анкета с регионалните библиотеки и големите научни и университетски библиотеки дават доста ясна представа за реалните проблеми, свързани със състоянието на нормативния контрол в каталогизационната практика в българските библиотеки. Хипотезата е доказана в хода на работа. В резултат на цялостното изследване е посочена необходимостта от създаването на Национален контролен файл с активното участие на библиотеките. Предложени са различни начини на участие и организационни модели за неговото управление. Приложенията сполучливо допълват изследването и допринасят за научната му стойност.

Научното изследване на докторант Карачоджукова предлага задълбочено проучване, анализи, придружени с изводи, препоръки, насоки за бъдещо развитие по темата на дисертационния труд. Приемам всички изведени приноси с научнотеоретичен и научноприложен характер за обосновани.

Критични бележки и препоръки

Нямам съществени забележки. Препоръката ми към докторант Надя Карачоджукова е да публикува своето изследване, защото то несъмнено би било от голяма практическа полза за още по-успешната работа на българските библиотеки.

Оценка на автореферата

Авторефератът е оформен изцяло според изискванията на ЗРАСРБ и отразява еднозначно съдържанието на дисертационния труд.

Заключение: Въз основа на изложените от мен аргументи относно актуалността и значимостта на разработения проблем, научните и приложните приноси в изследването, предлагам на членовете на Научното жури да дадат на **Надя Димитрова Карачоджукова**, докторант в докторска програма „Книгознание, библиотекознание и библиография“- обработка на информационните ресурси и автор на дисертационен труд на тема **“Нормативен контрол на имената в електронна среда“** образователната и научна степен **“Доктор“** в професионално направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“.

София, декември, 2024

Член на журито:

(проф. дфн И. Янкова)